

УДК 811.611.2

Палагнюк Н. – ст. гр. СП-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СПОСОБИ ТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КОМП'ЮТЕРНОГО ЖАРГОНУ

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Федак С. А.

Комп'ютерний жаргон визначають як некодифіковану професійну мову комп'ютерників і програмістів, а також людей, чия професійна діяльність тісно пов'язана з комп'ютерами та їх використанням. Він є також доступним для звичайних користувачів комп'ютерами, які включають таку лексику в своє мовлення.

Існує ціла низка причин виникнення жаргонної лексики, особливо серед молоді. По-перше, більшість наявних комп'ютерних термінів занадто громіздкі та незручні для повсякденного вживання, тому виникає тенденція для скорочення та спрощення слів. Другою причиною є відсутність емоційного забарвлення термінів, яке компенсується створенням жаргонної лексики з елементами гумору та невимушеності. Третім фактором є те, що більшість користувачів не володіють достатнім рівнем англійської мови, але їм доводиться нею користуватися. Тому виникають жаргони, в основі яких англійські слова чи аббревіатури, які або неправильно вимовляються, або спрощені у вимові. Четвертим фактором є захоплення молоді комп'ютерними іграми.

Можна виділити шість способів утворення жаргонної лексики. Найбільш поширеною є фонетична адаптація – запозичення слова з власною вимовою, написанням та значенням. Наприклад, *hard drive* – *хард*, *device* – *девайс*, *update* – *андейт*; *юзати* (англ. *to use* – користуватися, використовувати), *флор*, *теймер*, *геймер* (англ. *game* – гра), *логін* (англ. *login* – обліковий запис користувача) та інші.

Багато слів зазнають граматичної адаптації – до англійської основи слова додаються певні словотвірні частини, а саме: суфіксація (*пентяшка* – процесор Pentium, *чатитись* (англ. *chat* – бесіда) – спілкуватись); *інстальювати* (англ. *to install* – встановлювати), *гуглити*, *гуглити* (пошук інформації за допомогою пошукової системи Google), *коннектитись* (англ. *to connect* – з'єднуватись); префіксація (*засейвити* (англ. *save* – зберігати) – зберегти зміни); суфіксально префіксальний спосіб (*перебутоватись* (англ. *boot* – завантаження) – перезавантажити); складання основ (*технокриса* – автор та розповсюджувач вірусних програм, *флоровод* – дисковод). Українськомовні слова набувають нових значень шляхом метафоризації та метонімізації. В основі метафоризації лежить подібність певних якостей, реалій за формою, кольором, зовнішнім виглядом, функціональними особливостями тощо (*сміття* - непотрібні файли, *тормозить* – дуже повільно працює). Метонімізація – це перейменування за безпосередньою близькістю, за близьким внутрішнім чи зовнішнім зв'язком явищ, предметів (*залізо* – апаратна частина комп'ютера). Дещо рідше для творення слів досліджуваної групи використовується аббревіація – літерне скорочення словосполучень і навіть речень (*ІМХО* (від англ. *in my humble opinion*) – на мою скромну думку) та запозичення жаргонів з інших професійних груп (*движок* – алгоритм (взято з жаргону автомобілістів)). У професійних мовах терміни спочатку набувають стилістичного забарвлення професіоналізмів, після чого переходять до розряду жаргонізмів. З появою комп'ютерного жаргону тут спостерігається зворотне явище: послідовно підвищуючи свій стилістичний статус, жаргонна лексика стає професійною, а потім переходить у розряд термінології. Надалі обраний варіант набуває головної ознаки терміна – семантичної однозначності і позбавляється емоційно-експресивних елементів значення.